

DEPARTAMENTUL DE STUDII PARLAMENTARE ȘI POLITICI UE
DIRECȚIA STUDII ȘI DOCUMENTARE LEGISLATIVĂ

PROTECȚIA PERSOANELOR VÂRSTNICE ÎMPOTRIVA FRAUDELOR FINANCIARE

studiu documentar

februarie 2026

Lucrările elaborate în cadrul Direcției studii și documentare legislativă au caracter documentar și nu reprezintă punctul de vedere al Camerei Deputaților.

Documentele legislative oficiale au fost consultate în limba de origine, iar traducerea informațiilor relevante selectate nu reprezintă o traducere oficială, fiind furnizată ca un mijloc de înțelegere a unui document original, scris în altă limbă.

Baza de date cuprinzând totalitatea studiilor elaborate de Direcția studii și documentare legislativă poate fi accesată prin intermediul paginii de Intranet a Camerei Deputaților la adresa:

<http://www.cdep.ro/pls/dic/site2015.page?den=dsdl-home1>

Documentare și sinteză: Mariana-Violeta CINCĂ,
consilier parlamentar - Direcția studii și documentare legislativă
Palatul Parlamentului, str. Izvor nr.2-4, sect.5, București
Tel: 021.316.03.65; 021.414.13.50/ 51, Interior 1350/1349, camera 5070
E-mail: doc@cdep.ro

CUPRINS

AUSTRIA	5
BELGIA.....	7
REPUBLICA CEHĂ	9
ESTONIA	11
FINLANDA.....	13
FRANȚA	15
GERMANIA.....	17
GRECIA	19
ITALIA.....	21
LITUANIA	22
POLONIA.....	23
PORTUGALIA	26
ȚĂRILE DE JOS	27
UNGARIA	28
WEBOGRAFIE	29

INTRODUCERE

Protecția persoanelor vârstnice împotriva fraudelor financiare în Uniunea Europeană este gestionată printr-o combinație de reglementări comunitare, cadre juridice naționale precum și printr-un număr de inițiative sociale specifice.

Deoarece „*persoanele vârstnice*” sunt adesea clasificate ca și consumatori vulnerabili în conformitate cu legislația UE, acestea beneficiază de protecție sporită în domeniul serviciilor financiare și al comerțului digital (această preocupare față de persoanele vârstnice nu este doar una de ordin etic, ci și una economică și socială, având în vedere structura demografică actuală¹, care este una marcată de îmbătrânire).

Cadrul legislativ din Uniunea Europeană

UE a consolidat recent mai multe reglementări care protejează indirect persoanele în vârstă împotriva exploatării financiare:

- **Directiva privind serviciile de plată (PSD3):** această directivă, îmbunătățește „autentificarea puternică a clienților” (SCA) și introduce reguli mai stricte privind „verificarea beneficiarului”. Aceasta obligă băncile să verifice dacă numele beneficiarului corespunde cu IBAN-ul înainte de efectuarea unui transfer, o măsură concepută special pentru a opri escrocheriile de tip „plată push autorizată” care vizează frecvent persoanele în vârstă.
- **Reglementările UE privind IA:** cadru care reglementează modul în care instituțiile financiare utilizează IA. Acesta include dispoziții care garantează că sistemele de detectare a fraudelor bazate pe IA (cum ar fi cele utilizate de bănci pentru a semnaliza activități neobișnuite în contul unei persoane în vârstă) sunt precise și nu „discriminează” sau exclud în mod nedrept utilizatorii în vârstă, protejându-i în același timp.
- **Reglementările privind serviciile digitale (DSA):** acest cadru impune platformelor (Facebook, Google etc.) să elimine reclamele frauduloase și conținutul „înșelător” sau mai agresiv. Deoarece multe fraude își au originea în reclame false de investiții pe rețelele de socializare, aceasta constituie o barieră primară.

¹ În 2024 și 2025, accentul s-a mutat de la „reacție” la „prevenție prin design”, presând oarecum platformele digitale să creeze interfețe mai sigure și mai ușor de înțeles pentru persoanele cu competențe digitale reduse, cum sunt și persoanele vârstnice.

Inițiative din sectorul bancar și privat

Băncile din UE utilizează din ce în ce mai mult protocoalele „Trusted Contact” (Contact de încredere).

Alerte privind conturile: băncile sunt încurajate să permită clienților vârstnici să desemneze un „contact de încredere” (un fiu / o fiică sau un avocat) care să fie notificat cu privire la tranzacțiile suspecte, fără a avea acces direct la fonduri.

Modele de detectare a fraudei: instituții precum Federația Bancară Europeană (EBF) au promovat metode automate pentru a identifica „comportamentul atipic” al persoanelor vârstnice, cum ar fi o retragere bruscă de sume mari de către un titular de cont care a efectuat doar mici achiziții de produse alimentare timp de ani de zile.

Aplicarea legii și repararea prejudiciilor

ECC-Net (Rețeaua Centrelor Europene ale Consumatorilor): oferă consiliere gratuită persoanelor în vârstă care au fost înșelate de companii sau entități frauduloase care operează în alte țări ale UE.

Parchetul European (EPPO) și OLAF: deși se concentrează în principal pe fraudele legate de bugetul UE, acestea colaborează cu poliția națională pentru a destructura rețelele internaționale de escroci care utilizează „ingineria socială” (vishing/phishing) pentru a viza cetățenii europeni vulnerabili.

ASPECTE COMPARATIVE

AUSTRIA

În Austria, protecția persoanelor vârstnice împotriva fraudei financiare și a fraudei privind bunurile se bazează pe un sistem juridic „cu patru piloni”, conceput pentru a asigura un echilibru între siguranță și autonomie personală.

Austria utilizează, deci, un sistem de reprezentare pe niveluri pentru a se asigura că bunurile persoanelor în vârstă sunt gestionate în siguranță, în funcție de [capacitatea lor mentală](#):

Pilonul 1: împuternicire pentru îngrijirea sănătății (Vorsorgevollmacht): acesta este un document juridic preventiv prin care o persoană, în timp ce este încă pe deplin capabilă, numește o persoană de încredere pentru a-i gestiona finanțele în cazul în care își pierde capacitatea ulterioară. Pentru a fi valabil, acesta trebuie înregistrat în Registrul central al reprezentanților din Austria (ÖZVV).

Pilonul 2: reprezentare adultă aleasă (Gewählte Erwachsenenvertretung): dacă o persoană în vârstă are capacitate „limitată”, dar poate înțelege conceptul de bază al unei împuterniciri, aceasta poate alege un reprezentant (prieten sau rudă) fără o hotărâre judecătorească. Aceasta oferă o soluție de compromis care permite persoanei să fie implicată în propriile decizii financiare.

Pilonul 3: reprezentarea legală a adulților (Gesetzliche Erwachsenenvertretung): se utilizează atunci când nu există o împuternicire și capacitatea (de a discerne) este pierdută. Rudele apropiate pot prelua anumite sarcini financiare, dar sunt supravegheate strict de instanțe și trebuie să își reînnoiască autoritatea la fiecare trei ani.

Pilonul 4: reprezentarea numită de instanță (Gerichtliche Erwachsenenvertretung): „Ultima soluție”. O instanță numește un reprezentant (adesea un avocat sau un profesionist de la Erwachsenenenschutzverein) special pentru chestiuni financiare. Această persoană trebuie să prezinte rapoarte financiare anuale instanței pentru a preveni delapidarea.

Măsuri de protecție bancară

Băncile austriece (în conformitate cu [Legea bancară austriacă](#)) și [Autoritatea pentru piețe financiare \(FMA\)](#) au protocoale specifice pentru protejarea clienților în vârstă:

Autentificare puternică a clienților (SCA): la fel ca restul statelor membre UE, Austria aplică măsuri stricte de securitate digitală. Cu toate acestea, băncile austriece utilizează din ce în ce mai mult „detectarea fraudelor bazate pe IA” pentru a semnaliza tipare neobișnuite, cum ar fi un senior care încearcă brusc să transfere o sumă mare într-un cont străin.

Obligații de raportare: în conformitate cu [Oficiul Antifraudă \(ABB\)](#), băncile sunt instruite să identifice semnele de „inginerie socială” (cum ar fi „trucul nepoților” sau apelurile false ale poliției). Dacă un angajat al băncii suspectează că o persoană în vârstă este constrânsă să efectueze o retragere, acesta are dreptul – și adesea datoria – de a suspenda temporar tranzacția și de a consulta autoritățile.

Protecție împotriva „nerăbdării moștenirii” (*„grăbirea moștenirii”*)

Austria dispune de măsuri legale specifice pentru a împiedica rudele să exercite presiuni asupra persoanelor în vârstă pentru a-și modifica testamentul sau pentru a le dona bunuri:

Consemnarea notarială obligatorie: donațiile importante sau transferurile de bunuri imobiliare necesită adesea intervenția unui notar. În Austria, notarul are „obligația de a instrui” pentru a se asigura că persoana în vârstă acționează din proprie voință și înțelege consecințele financiare.

Procesul de „verificare”: înainte ca o instanță să numească un reprezentant pentru o persoană în vârstă, o asociație independentă de protecție a adulților ([Erwachsenenschutzverein](#)) efectuează o „verificare” pentru a vedea dacă există modalități mai puțin intruzive de a ajuta, prevenind pierderea inutilă a controlului asupra bunurilor.

Asistență și despăgubiri

[Pro Senectute Austria](#): această organizație gestionează o linie telefonică dedicată (+43 699 11 20 00 99) pentru raportarea „violentei împotriva persoanelor în vârstă”, care include în mod explicit exploatarea financiară.

Ministerul Federal al Afacerilor Sociale oferă broșuri specializate și „agenți antifraudă” (Finanznavi) special instruiți pentru a ajuta persoanele în vârstă să recunoască escrocheriile digitale.

BELGIA

În Belgia, protecția persoanelor vârstnice împotriva [fraudei financiare](#) și a fraudei privind bunurile este reglementată de un cadru juridic sofisticat, care acordă prioritate autonomiei persoanelor vârstnice, asigurând în același timp o supraveghere riguroasă din partea instanțelor.

Sistemul a fost actualizat în mod semnificativ în ultimii ani pentru a simplifica protecțiile digitale și garanțiile judiciare.

Sistemul dual de protecție: Belgia oferă două căi principale pentru securizarea bunurilor, în funcție de capacitatea mentală a persoanei în vârstă de a lua decizii:

- **Protecție extrajudiciară** („Mandatul”): acesta este un instrument proactiv. O persoană în vârstă poate întocmi un contract (adesea cu un notar) prin care desemnează o persoană care să îi administreze bunurile în cazul în care devine incapabilă. Pentru a preveni fraudă, acest mandat trebuie înregistrat în Registrul central al contractelor de protecție (CRL/CRBP). Astfel se garantează că nimeni altcineva nu poate revendica autoritatea asupra bunurilor fără o verificare legală.
- **Protecție judiciară** (administrare): dacă o persoană în vârstă este deja vulnerabilă sau și-a pierdut capacitatea, judecătorul de pace (Vrederechter / Juge de Paix) numește un administrator.

Raportarea financiară: administratorii sunt obligați din punct de vedere legal să prezinte un raport anual instanței prin intermediul portalului Just-on-Web. Acest raport trebuie să detalieze fiecare euro cheltuit sau transferat, ceea ce face foarte dificil pentru un

administrator (chiar și pentru un membru al familiei) să deturneze fonduri fără a fi observat.

Acțiuni restricționate: acțiunile cu risc ridicat, cum ar fi vânzarea casei persoanei în vârstă sau contractarea unui împrumut în numele acesteia, necesită autorizarea prealabilă specifică din partea judecătorului.

Măsuri de protecție bancare și „Febelfin”

Sectorul financiar belgian, coordonat de [Febelfin](#) (Federația Sectorului Financiar Belgian), a implementat protocoale specifice privind „vulnerabilitatea”:

- Inițiativa „Carefree Banking” (Servicii bancare fără griji): băncile sunt instruite să recunoască declinul cognitiv. Dacă un angajat observă că un client obișnuit efectuează brusc transferuri atipice, de mare valoare (un semn comun al „fishingului” sau al „escrocheriei cu nepoții”), acesta are obligația internă de a suspenda tranzacția și de a contacta clientul sau „persoana de încredere” înregistrată.
- Servicii antifraudă 24/7: Belgia dispune de un sistem centralizat în care un singur apel către Card Stop sau linia antifraudă a băncii (menționată pe un fluturaș universal furnizat de Febelfin) poate bloca imediat accesul digital complet de pe toate dispozitivele.
- Prevenirea vizitelor la domiciliu: băncile belgiene au o politică strictă: „Un angajat al băncii nu va veni niciodată la domiciliul dvs. pentru a colecta un card sau pentru a vă cere codul PIN.” Acesta este un obiectiv major al campaniilor naționale de sensibilizare pentru combaterea „fraudei prin vizite la domiciliu”.

Dreptul penal și „circumstanțele agravante”

Conform Codului penal belgian, fraudă sau furtul comise împotriva unei persoane a cărei „stare vulnerabilă” (din cauza vârstei sau a stării de sănătate) este evidentă pentru autorul infracțiunii, sunt pedepsite cu sancțiuni mai severe.

Abuzul de slăbiciune (*Abus de faiblesse*): este o infracțiune specifică prin exploatarea stării fizice sau mentale a unei persoane în vârstă pentru a o determina să semneze documente sau să comită acte care îi prejudiciază patrimoniul.

Procurorul financiar național: începând cu 2025-2026, Belgia a majorat fondurile alocate magistraților specializați în gestionarea fraudelor financiare complexe, inclusiv a escrocheriilor internaționale care vizează persoanele în vârstă.

Rețele de sprijin și raportare

1712 (*Flandra*) / *Respect Seniors (Valonia)*: acestea sunt principalele linii telefonice de asistență pentru abuzul asupra persoanelor în vârstă. În Belgia, abuzul financiar este tratat din punct de vedere legal cu aceeași gravitate ca și abuzul fizic. Aceste servicii oferă „foi de parcurs” juridice pentru ca victimele să își poată recupera bunurile furate.

Notarii cu rol de gardieni: deoarece majoritatea transferurilor importante de bunuri în Belgia (cum ar fi proprietăți imobiliare sau cadouri de mare valoare) trebuie să treacă prin intermediul unui notar, notarul acționează ca un „firewall” legal. Aceștia sunt instruiți să intervieveze persoanele în vârstă în privat pentru a se asigura că nu sunt constrânse de rude sau de „vânători de moșteniri”.

REPUBLICA CEHĂ

În Republica Cehă, protecția persoanelor vârstnice împotriva fraudei financiare și a fraudei privind bunurile este reglementată în principal de [Noul Cod Civil](#) (Legea nr. 89/2012 Sb.), care s-a îndepărtat de vechile modele de „tutelă” în favoarea unor măsuri mai flexibile și de sprijin, care respectă autonomia persoanelor vârstnice.

Mecanisme prevăzute de dreptul civil: „Măsuri de sprijin”

Sistemul ceh se concentrează pe acordarea de ajutor fără a le lua persoanelor drepturile legale. Există trei instrumente juridice principale utilizate pentru protejarea bunurilor:

Mandat preliminar (Předběžné prohlášení): o persoană poate declara în avans cine ar trebui să îi gestioneze afacerile și cum ar trebui să fie gestionate bunurile sale în cazul în care își pierde capacitatea mentală. Acest lucru se face adesea prin intermediul unui notar, pentru a se asigura că este legal.

Sprijin în luarea deciziilor (Nápomoc při rozhodování): aceasta permite unei persoane în vârstă să își păstreze capacitatea juridică deplină, dar numește un „susținător” (adesea un membru al familiei) care participă la negocierile financiare. Susținătorul trebuie să fie aprobat de o instanță, iar rolul său este de a împiedica persoana în vârstă să fie constrânsă să încheie contracte nefavorabile.

Reprezentarea de către un membru al familiei (Zastoupení členem domácnosti): dacă o persoană în vârstă nu are un împuternicit și începe să aibă dificultăți în gestionarea finanțelor cotidiene, un descendent, soțul/soția sau partenerul/partenera o poate reprezenta în „chestiuni de rutină” (plata facturilor, gestionarea pensiei) fără un

proces de tutelă complet. Cu toate acestea, acest lucru exclude vânzările importante de bunuri (cum ar fi vânzarea unei case), care necesită în continuare aprobarea instanței.

Sectorul bancar și prevenirea „escrocheriei bunicilor”

Sectorul bancar ceh este extrem de proactiv din cauza prevalenței „escrocheriei nepoților” (Vnuk-podvod) și a apelurilor false „bancher/poliție”.

Sisteme de verificare bancară: băncile importante precum Česká spořitelna și Komerční banka au introdus „[Verificarea prin aplicație](#)” (de exemplu, prin aplicația George). Dacă un „bancher” sună un senior, acesta poate să îi ceară să trimită un cod către aplicația sa bancară pentru a dovedi că este legitim.

Întârzieri (premeditate) în tranzacții: pentru transferuri mari, neobișnuite (în special către conturi străine) băncile cehe declanșează adesea o reținere temporară. Funcționarii bancari sunt instruiți să caute semne de „stres sau constrângere” la clienții vârstnici care vizitează sucursalele pentru a retrage sume mari de bani.

Arbitrul financiar: acesta este un organism de stat gratuit care ajută persoanele în vârstă să rezolve disputele cu instituțiile financiare fără a avea nevoie de un avocat scump.

Protecție juridică împotriva „cămătăriei” și a contractelor inechitabile

Legislația cehă prevede măsuri puternice de protecție împotriva practicilor comerciale abuzive, denumite adesea la nivel local „Šmejdi” (escroci/gunoi).

Interzicerea cămătăriei (Lichva): în conformitate cu secțiunea 1796 din Codul civil, un contract este nul dacă cineva exploatează „suferința, lipsa de experiență sau slăbiciunea mentală” a unei persoane în vârstă pentru a obține un beneficiu care este în mod flagrant disproporționat față de ceea ce a oferit.

Interzicerea vânzărilor la domiciliu: multe municipalități cehe au interzis cu strictețe vânzările la domiciliu și „călătoriile demonstrative” (în cadrul cărora persoanele în vârstă erau presate să cumpere produse la prețuri exagerate), reducând semnificativ acest tip de fraudă patrimonială.

Drept penal: „Victime deosebit de vulnerabile”

În conformitate cu Legea privind victimele infracțiunilor ([Legea nr. 45/2013 Sb.](#)), persoanele în vârstă sunt clasificate ca „victime deosebit de vulnerabile” (zvlášť zranitelná oběť). Acest lucru înseamnă:

- Asistență juridică gratuită: dacă sunt victime ale fraudei, au dreptul la asistență juridică și psihologică gratuită în timpul procesului.

- Pedepse mai severe: fraudatorii care vizează persoanele în vârstă se confruntă cu pedepse mai severe din cauza vulnerabilității victimei.

ESTONIA

În dreptul penal estonian, persoanele în vârstă nu au fost tratate ca subiecți care necesită protecție separată în niciunul dintre elementele constitutive privind infracțiunile penale (inclusiv fraudă financiară).

Ministerul Afacerilor Economice și Comunicațiilor, în cooperare cu Autoritatea pentru Sisteme Informatic, a elaborat strategia națională estoniană în domeniul cibernetic pentru perioada 2024-2030, intitulată „O Estonie mai orientată către IT” (care are ca obiectiv principal asigurarea securității, fiabilității și rezilienței spațiului cibernetic estonian față de amenințările ciberetice. [Strategia de securitate cibernetică 2024-2030](#) – O Estonie conștientă de amenințările ciberetice).

Strategia de securitate cibernetică „O Estonie mai orientată către IT” prezintă schimbările recente din domeniu și evidențiază direcțiile de lucru necesare pentru adaptarea la acestea. Strategia stabilește obiective pentru perioada 2024-2030 în patru domenii principale: gestionarea dezvoltării securității ciberetice naționale, creșterea rezilienței ciberetice a societății, consolidarea scutului cibernetic (inclusiv monitorizarea și prevenirea incidentelor) și crearea unui mediu cibernetic sigur. În comparație cu strategia anterioară de securitate cibernetică, de această dată accentul se pune în primul rând pe asigurarea siguranței și securității. Datorită schimbării situației de securitate, spațiul juridic al securității ciberetice, protecției informațiilor și gestionării crizelor va trebui revizuit în următorii ani pentru a se asigura că respectă cele mai bune practici și garantează securitatea serviciilor și funcționarea statului estonian.

De asemenea, a fost stabilit ca obiectiv strategic ca directivele Uniunii Europene și ale NATO să fie transpuse în legislația estoniană și ca actele juridice să asigure claritate conceptuală, un echilibru între cerințele apărării naționale, libertatea întreprinderilor și securitatea cibernetică, neutralitatea tehnologică, abordarea bazată pe riscuri, inclusiv minimizarea riscurilor lanțului de aprovizionare, și orientarea către utilizator. De asemenea, trebuie să se asigure că se acordă suficient timp pentru punerea în aplicare a cerințelor conexe. Strategia prevede, de asemenea, că trebuie analizată crearea unei instituții sau a unui centru care să reunească competențele în materie de securitate cibernetică, ceea ce ar îmbunătăți coordonarea la nivel național și cooperarea între experții din domeniu, iar o decizie bazată pe analiză trebuie luată până în 2027 cel târziu. Pentru prima dată, strategia include un obiectiv clar de dezvoltare a competențelor ciberetice în toate grupele de vârstă ale populației estoniene. În plus, s-a stabilit

obiectivul de a îmbunătăți serviciile de apărare furnizate la nivel central, de a consolida cooperarea cu sectorul privat și de a continua activitatea de prevenire mai ținută și mai amplă în domeniul igienei și securității cibernetice. De asemenea, a fost consemnată necesitatea de a începe diferențierea într-o anumită măsură a cerințelor stabilite pentru subiectele Legii privind securitatea cibernetică, ținând seama de impactul real al serviciilor pe care le furnizează asupra funcționării societății. Conform noii strategii, Consiliul pentru securitate cibernetică trebuie să monitorizeze în mod regulat progresele înregistrate în direcția atingerii obiectivelor stabilite și măsurile luate pentru realizarea acestora, inclusiv actualizarea obiectivelor. În cadrul planului de dezvoltare „Societatea digitală estoniană 2030”, această a patra strategie de securitate cibernetică, intitulată „O Estonie mai orientată către IT”, poate fi considerată un document de bază în domeniul securității cibernetice, adică o carte albă. Strategia va fi urmată de elaborarea acestui plan de punere în aplicare.

În Estonia se desfășoară în mod constant următoarele evenimente și campanii:

- Ateliere inteligente pentru persoanele în vârstă, care vor avea loc în cele mai mari biblioteci din Tallinn, ca parte a campaniei „Fii atent la IT” a Autorității pentru Sisteme Informatic (RIA) din cadrul Lunii Securității Cibernetice, în cooperare cu Școala de Tehnologii Digitale a Universității din Tallinn. Participanții vor primi o prezentare generală a noțiunilor de bază privind securitatea cibernetică, iar studenții și bibliotecarii vor oferi, de asemenea, sfaturi practice la fața locului. Cu toate acestea, trebuie menționat că în Estonia nu există un sistem coerent de predare a competențelor digitale pentru adulți. Pentru întrebări legate de securitatea cibernetică, puteți contacta oricând biblioteca locală.
- Autoritatea pentru Sisteme Informatic (RIA) a lansat campania „[Fii atent la IT](#)”, care se concentrează pe sensibilizarea persoanelor în vârstă, care nu sunt atât de bine informate cu privire la amenințările existente în acest domeniu. Site-ul campaniei Fii atent la IT! - ITVaatluk reunește sfaturi simple pentru utilizarea în siguranță a internetului.
- Poliția și Consiliul Gărzii de Frontieră, în cooperare cu radiodifuzorul de stat, au început să difuzeze un anunț săptămânal în care ascultătorii de radio sunt informați despre fraudele care au avut loc, numărul de fraude, sumele pierdute ca urmare a fraudelor și cele mai comune scheme și metode de fraudă.

FINLANDA

Conform capitolului 36 secțiunea 2 din [Codul penal finlandez](#) (39/1889), dacă în cazul fraudei infracțiunea este comisă profitând de o slăbiciune specială sau de o altă stare de vulnerabilitate a unei alte persoane, iar fraudă este agravată atunci când este evaluată în ansamblu, autorul va fi condamnat pentru fraudă agravată la închisoare pentru o perioadă de cel puțin patru luni și de cel mult patru ani. Profitarea de slăbiciunea specială sau de altă stare de vulnerabilitate a unei alte persoane ar putea însemna, de exemplu, că autorul alege ca victime persoane în vârstă.

În plus, conform capitolului 6 secțiunea 5 alineatul 1 din Codul penal, comiterea infracțiunii dintr-un motiv bazat pe rasă, culoare, descendență, origine națională sau etnică, religie sau convingeri, orientare sexuală sau handicap sau dintr-un alt motiv comparativ constituie motive pentru majorarea pedepsei. Astfel, în teorie, un alt motiv comparativ poate fi vârsta înaintată. În acest fel, o fraudă comisă cu intenția de a viza persoanele în vârstă ar putea constitui un motiv pentru majorarea pedepsei. În practică, însă, nu pare să existe jurisprudență care să demonstreze că instanțele superioare au aplicat secțiunea menționată și au interpretat „un alt motiv comparativ” ca fiind aplicabil persoanelor în vârstă.

În Finlanda, infracțiunile de fraudă au provocat numeroase discuții, iar autoritățile naționale, precum poliția, Centrul Național de Securitate Cibernetică din cadrul Agenției Finlandeze pentru Transport și Comunicații, Autoritatea de Supraveghere Financiară și alte organizații au luat măsuri active pentru a preveni infracțiunile de fraudă și pentru a sensibiliza opinia publică.

Parlamentul Finlandei a abordat problema protecției consumatorilor vârstnici în ceea ce privește, printre altele, vânzările prin telefon și la domiciliu. În iulie 2025, un reprezentant parlamentar a depus o întrebare scrisă cu privire la această problemă. Ministrul justiției a făcut referire la inițiativele legislative luate de parlament: în 2023, au intrat în vigoare unele modificări ale Legii privind protecția consumatorilor (38/1978), care vizează consolidarea protecției consumatorilor, în special în ceea ce privește vânzările prin telefon și la domiciliu.

În ceea ce privește vânzările la domiciliu, au fost adăugate dispoziții la lege privind dreptul de retragere al consumatorului în situația în care contractul a fost încheiat în timpul unei vizite la domiciliu efectuate de comerciant fără solicitarea consumatorului, precum și privind natura neobligatorie a contractului în situația în care comerciantul a omis să furnizeze informații cu privire la absența dreptului de retragere sau la circumstanțele în care acesta poate fi pierdut. În ceea ce privește vânzările prin telefon, a fost introdusă o procedură de confirmare scrisă.

După un apel de vânzare, vânzătorul trebuie să trimită separat o ofertă scrisă consumatorului. Dacă consumatorul nu acceptă oferta în scris după conversația telefonică, contractul nu este obligatoriu pentru consumator. Oferta scrisă și confirmarea permit consumatorului să se familiarizeze cu conținutul contractului. Acest lucru îmbunătățește poziția consumatorilor a căror capacitate de a înțelege conținutul contractului în timpul apelului a fost afectată, de exemplu din cauza vârstei, a unei boli sau a cunoștințelor lingvistice insuficiente.

Pe lângă măsurile legislative menționate anterior, există și alte măsuri, precum inițiative și campanii de informare, care contribuie la protejarea persoanelor în vârstă împotriva infracțiunilor de fraudă.

Pentru prevenirea infracțiunilor legate de marketingul telefonic, în 2021 a fost dezvoltată o soluție tehnică în colaborare între Agenția finlandeză pentru transport și comunicații Traficom și operatorii de telecomunicații. **Soluția blochează apelurile frauduloase și permite identificarea și prevenirea falsificării informațiilor de identificare a apelantului în cazul apelurilor provenite din străinătate. Măsura a redus semnificativ numărul de apeluri frauduloase și pierderile financiare pe care acestea le cauzează cetățenilor finlandezi.** Înainte de implementarea acestei soluții, falsificarea identității apelantului pentru a face apelurile să pară că provin de la un număr finlandez era o metodă cheie utilizată de infractori pentru a face apelurile frauduloase să pară credibile. Până la 90% din apelurile internaționale către numere finlandeze utilizau informații falsificate privind identitatea apelantului. Datorită acestei măsuri, numărul apelurilor frauduloase a scăzut la aproximativ 10% și, ulterior, la 3%. Finlanda a fost prima țară care a dezvoltat o măsură de acest gen.

O campanie în curs de desfășurare, intitulată „Fii individual pe internet!”, lansată de Agenția finlandeză pentru transporturi și comunicații Traficom, poliție și agenția pentru servicii digitale și date demografice, oferă informații detaliate despre înșelătoriile online, măsurile pe care o persoană le poate lua pentru a le preveni și măsurile pe care o persoană ar trebui să le ia în cazul unei înșelătorii. Campania este disponibilă în limba engleză: [Fii vigilant pe internet.](#)

În plus, un plan de acțiune intitulat „[O viață sigură și securizată pentru persoanele în vârstă](#)”, actualizat în 2018 de Ministerul de Interne, includea 12 măsuri menite să îmbunătățească siguranța și securitatea în locuințele persoanelor în vârstă, să reducă numărul accidentelor și să prevină și combată maltratarea, violența și criminalitatea. Planul includea trei măsuri relevante în ceea ce privește infracțiunile de fraudă. Măsura 5 viza reducerea infracțiunilor cibernetice care vizează persoanele în vârstă prin creșterea gradului de conștientizare cu privire la riscurile legate de internet, cum ar fi furtul de identitate, escrocheriile online și criminalitatea cibernetică. Măsurile luate includ materiale educaționale pentru organizații și alți actori care lucrează cu persoanele în

vârstă, permițându-le acestora să organizeze sesiuni de sensibilizare pentru persoanele în vârstă. În plus, poliția participă prin activitățile sale preventive. Măsura 6 viza prevenirea fraudelor și escrocheriilor care vizează persoanele în vârstă, prin furnizarea de informații acestora și rudelor lor, precum și prin campanii de sensibilizare și îndrumare. Măsura 7 viza asigurarea protecției juridice a persoanelor în vârstă în cazul infracțiunilor comise împotriva lor. Punerea în aplicare a planului de acțiune s-a încheiat în 2020. Printre exemplele de acțiuni inițiate de plan se numără, de exemplu, campania de sensibilizare a rețelei pentru prevenirea criminalității, o strategie a poliției pentru prevenirea infracțiunilor, un proiect „[Mummonmarkan vartijat](#)”, care vizează prevenirea abuzului financiar asupra persoanelor în vârstă.

În plus, Autoritatea de Supraveghere Financiară efectuează o evaluare tematică a implementării caracteristicilor și controalelor care îmbunătățesc securitatea plăților în bănci.

În prezent, a fost lansat un [Program național pentru vârstnici](#), axat pe consolidarea bunăstării și participării persoanelor în vârstă. Obiectivul Programului pentru vârstnici este de a sprijini îmbătrânirea activă și participativă și de a construi un sistem de servicii durabil din punct de vedere social, economic și ecologic. Programul pentru vârstnici ghidează cooperarea intersectorială și măsurile de dezvoltare până în anul 2030.

În plus, se poate remarca și faptul că în Finlanda există un Ombudsman autonom și independent pentru persoanele în vârstă. Ombudsmanul promovează realizarea drepturilor și intereselor persoanelor în vârstă. Ombudsmanul are responsabilitatea de a se asigura că drepturile și statutul persoanelor în vârstă sunt luate în considerare în legislație și în procesul decizional.

FRANȚA

Persoanele în vârstă pot beneficia de o formă de protecție, după evaluarea cazului individual, în urma constatării stării lor personale de vulnerabilitate, la fel ca și alte categorii, în special persoanele cu handicap. Codul penal oferă o listă exhaustivă a persoanelor susceptibile de a se afla într-o stare de vulnerabilitate: un minor, o persoană cu o vulnerabilitate deosebită din cauza vârstei, a unei boli, a unei infirmități, a unei deficiențe fizice sau psihice sau a unei stări de sarcină.

Frauda sau abuzul de slăbiciune constituie o infracțiune. Pentru a exista abuz de slăbiciune, trebuie îndeplinite mai multe condiții:

- abuzul trebuie să conducă persoana vulnerabilă la un act (material sau juridic) sau la o abținere care îi este prejudiciabilă,

- prejudiciul trebuie să fie grav pentru victimă,
- iar abuzatorul trebuie să aibă intenția de a comite o infracțiune (în general, de a obține bani sau bunuri de la victimă).

În principiu, victima însăși trebuie să acționeze în justiție. Cu toate acestea, rudele pot iniția, de asemenea, proceduri judiciare dacă au suferit personal din cauza abuzului, chiar dacă victima nu se consideră prejudiciată.

În Franța, [protejarea persoanelor vârstnice](#) împotriva fraudei financiare și a fraudei privind bunurile este o prioritate abordată printr-o combinație de legi penale stricte, supraveghere judiciară proactivă și servicii sociale specializate.

Legislația recunoaște anumite infracțiuni care protejează persoanele vulnerabile împotriva exploatării financiare.

Abuzul de slăbiciune ([Abus de faiblesse](#)): aceasta este cea mai comună formă de protecție juridică. Se aplică oricărei persoane care profită de vulnerabilitatea unei alte persoane (din cauza vârstei, a unei boli sau a unei dizabilități mentale/fizice) pentru a o forța să comită un act sau să omită să comită un act care îi este dăunător (de exemplu, semnarea unui cec, modificarea unui testament sau vânzarea unei case).

Sanțiuni: până la 3 ani de închisoare și o amendă de 375.000 de euro.

Abuz de încredere (Abus de confiance): se aplică atunci când cineva (cum ar fi un membru al familiei sau un îngrijitor) folosește în mod abuziv fonduri sau bunuri care i-au fost încredințate în mod voluntar.

Legile privind vigilența: băncile au „obligația de a nu interveni”, dar sunt, de asemenea, obligate legal să exercite o obligație de vigilență. Ele trebuie să semnaleze „anomaliile evidente” în activitatea contului, cum ar fi transferurile bancare masive și neobișnuite din contul unui client în vârstă.

Garanții privind proprietățile imobiliare și moștenirile

Deoarece proprietățile imobiliare reprezintă adesea bunul cel mai valoros al persoanelor în vârstă, există protecții specifice:

Implicarea notarului: în Franța, notarul este un funcționar public. Acesta are obligația legală de a verifica „consimțământul și capacitatea” părților în timpul vânzării de proprietăți sau redactării testamentelor. Notarul poate refuza să semneze un act dacă suspectează că persoana în vârstă este constrânsă.

Interzicerea cadourilor către îngrijitori: conform Codului civil, profesioniștilor din domeniul medical și îngrijitorilor domestici li se interzice, în general, să primească cadouri sau moșteniri semnificative de la persoanele în vârstă pe care le tratează sau le asistă, pentru a preveni „influența nejustificată”.

Raportarea și asistența în caz de urgență

Franța a creat canale dedicate victimelor și martorilor:

3977: linia națională de asistență pentru raportarea abuzurilor asupra persoanelor vârstnice (Maltraitance des personnes âgées), inclusiv abuzurile financiare.

116 006: un număr gratuit, disponibil 7 zile pe săptămână, pentru toate victimele infracțiunilor, care oferă asistență juridică și psihologică.

DGCCRF: „Brigada antifraudă” (*Direction générale de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes*) monitorizează activ și sancționează vânzările agresive la domiciliu și escrocheriile telefonice care vizează persoanele în vârstă.

GERMANIA

Există forme de criminalitate la care persoanele în vârstă sunt expuse în mod special. Printre acestea se numără înșelăciunile și infracțiunile de furt asociate, cum ar fi „*falșii polițiști sau falșii meseriași*”, simularea unor situații de urgență false sau înșelăciuni la telefon, cum ar fi „*trucul nepoțelului*”, apelurile telefonice șocante sau promisiunile false de câștiguri. În plus, există și pericole (conform autorităților germane) precum furtul de poșete, furtul din buzunare sau excursiile dubioase. Alte capcane frauduloase se găsesc pe internet și pe rețelele de socializare, cum ar fi „love scamming”.

Încă din 2008, [Institutul de Cercetare Criminologică din Saxonia Inferioară](#) (KFN), într-un studiu intitulat „Criminalitatea și violența în viața persoanelor în vârstă”, finanțat de Ministerul Federal pentru Familie, Seniori, Femei și Tineret (BMFSFJ), de atunci, a analizat riscul de criminalitate și violență în rândul persoanelor cu vârsta de 60 de ani și peste. Studiul a examinat în mod specific abuzul și neglijarea persoanelor în vârstă și foarte în vârstă care primesc îngrijire la domiciliu. Rezultatele acestui studiu au fost incluse în programul de acțiune ulterior „[Trăind în siguranță la bătrânețe](#)” (SiliA). Acest program a fost finanțat de BMFSFJ din 2008 până în 2012 și coordonat de [Universitatea de Poliție Germană \(DHPol\)](#). În cadrul programului de acțiune, principalele concluzii ale studiului au fost dezvoltate și implementate în politica privind seniorii, sub forma unor servicii de consiliere și sprijin pentru victimele în vârstă ale violenței domestice. Un alt accent a fost pus pe prevenirea abuzului și a neglijării în mediile de îngrijire la domiciliu. Programul de acțiune a inclus diverse module, dintre care unul a identificat posibile măsuri pentru prevenirea unor forme specifice de infracțiuni patrimoniale și financiare în care persoanele în vârstă sunt vizate în mod specific ca victime de către autori.

Un alt proiect de cercetare, intitulat „[Potențialul de siguranță la vârste înaintate](#)” (SiPo), a analizat modul în care persoanele în vârstă pot să-și asigure singure siguranța. În cadrul proiectului, accentul a fost pus pe pericolul la care sunt expuse persoanele în vârstă din cauza infracțiunilor împotriva proprietății și patrimoniului, precum și a practicilor comerciale neserioase. Broșura „[Îmbătrânirea – dar în siguranță!](#)” nu se adresează doar persoanelor în vârstă, ci oferă materiale auxiliare pentru lectori din domeniul educației adulților (anexe la broșură) care organizează cursuri pentru persoanele în vârstă. Un program special de formare abordează teme precum afirmarea de sine în viața de zi cu zi, protejarea propriului patrimoniu, utilizarea în siguranță a tehnologiilor moderne și relația cu generația tânără.

Pentru prevenirea și sprijinirea persoanelor în vârstă în caz de fraudă financiară, există materiale informative suplimentare la nivel federal și regional.

Broșura poliției „[Im Alter sicher leben](#)” (*Trăiți în siguranță la bătrânețe*)

Campania de informare a poliției oferă informații despre vechile trucuri și noile variante și furnizează sfaturi practice și recomandări de comportament pentru persoanele în vârstă.

Ca material informativ, este oferit și un [pachet pentru rețelele sociale Facebook, Instagram și X](#). La acestea se adaugă afișe, panouri, carduri informative și liste de verificare pe diferite teme. „[Lista de verificare pentru fraudele în domeniul bancar online](#)” oferă, de exemplu, persoanelor în vârstă afectate instrucțiuni concrete pentru situații de urgență, precum și măsuri de protecție pentru viitor.

Pe site-ul web al [Registrului central de prevenire al Camerei Notariale Federale](#) pot fi înregistrate dispoziții contra unei taxe modice. Instanțele locale de tutelă pot accesa aceste informații.

Broșura „[Procura – dar în siguranță!](#)”.

Broșura „[Ghici cine e la telefon?](#)”.

În Renania de Nord-Westfalia (NRW), de exemplu, există în cadrul parchetelor „[departamente speciale pentru infracțiuni comise împotriva persoanelor în vârstă](#)”. Acestea se ocupă în mod centralizat de toate infracțiunile comise prin exploatarea nevoii de ajutor sau a lipsei de experiență a persoanelor în vârstă. La 1 aprilie 2020, Ministerul Justiției din NRW a pus în aplicare o nouă versiune a „Ordonanței privind organizarea și funcționarea parchetului

(OrgStA)”, care prevede în mod expres această posibilitate. De asemenea, landul a înființat o reprezentanță regională a persoanelor în vârstă.

Grupuri de reprezentare a intereselor politice pentru persoanele în vârstă:

- o [Grupul de lucru federal al reprezentanților regionali ai persoanelor în vârstă \(BAG LSV\)](#),
- o [Grupul de lucru federal al organizațiilor persoanelor în vârstă \(BAGSO\)](#),
- o [Grupul federal de reprezentare a intereselor persoanelor în vârstă și ale persoanelor dependente \(BIVA\)](#).

GRECIA

Legislația națională elenă nu include o lege specializată cuprinzătoare care să protejeze în mod specific persoanele în vârstă împotriva fraudei, cu dispoziții penale specifice (bazate pe vulnerabilitatea datorată vârstei). Cu toate acestea, aceste persoane sunt protejate indirect de către dispozițiile penale generale, în principal [articolul 386 din Codul penal privind fraudă](#) și articolul 386A privind fraudă informatică, care pedepsesc orice act înșelător cu scopul de a obține un câștig financiar ilegal.

Deși [articolul 79 din Codul penal](#) nu prevede în mod expres dacă fraudă împotriva unei persoane în vârstă constituie o circumstanță agravantă, acesta permite instanței să impună o pedeapsă mai severă atunci când victima se afla într-o „poziție vulnerabilă” și autorul a profitat de această vulnerabilitate. „Poziția vulnerabilă” poate acoperi indirect persoanele în vârstă, deoarece vârsta, capacitatea redusă de rezistență, ușurința cu care pot fi înșelați, singurătatea sau dependența de alții pot fi evaluate ca factori care fac ca persoana să fie o victimă mai ușoară. Astfel, instanța poate considera că autorul a acționat cu (o mai mare) neprincipialitate morală, că fapta a crescut pericolul social și că rezultatul este mai grav pentru victimă, ceea ce duce la impunerea unei pedepse la limita superioară.

Cu toate acestea, această protecție rămâne indirectă și depinde de decizia instanței, întrucât nu există nicio dispoziție legislativă specifică care să recunoască vârsta ca factor agravant în sine. Există însă deja numeroase hotărâri judecătorești care se referă la cazuri de fraudă împotriva persoanelor care ar putea fi considerate vulnerabile (persoane în vârstă etc.).

În Grecia, protecția persoanelor în vârstă împotriva fraudei se bazează în principal pe acțiuni indirecte, deoarece nu există un plan de acțiune național specific pentru combaterea exploatarei financiare a acestora. Există programe generale de asistență socială și proiecte-pilot pentru educația digitală în cadrul inițiativei [„Grecia 2.0”, cum ar fi programul-pilot pentru alfabetizarea digitală a persoanelor peste 65 de ani](#) (și a persoanelor cu dizabilități). Acest program are ca scop promovarea alfabetizării digitale în rândul persoanelor în vârstă, educarea acestora în domeniul noilor tehnologii, depășirea „tehnofobiei”, reducerea dependenței lor de alții și promovarea integrării lor

sociale. Astfel, acest program poate contribui indirect și la prevenirea fraudelor, deoarece persoanele în vârstă care sunt mai familiarizate cu tehnologia sunt mai bine pregătite să facă față escrocheriilor online sau fraudatorilor experimentați.

În acest context, poliția elenă, pe lângă combaterea și investigarea cazurilor de fraudă – în colaborare cu Unitatea de urmărire penală a criminalității informatice pentru fraudă online – furnizează și informații preventive cu scopul de a reduce vulnerabilitatea persoanelor în vârstă și de a le sensibiliza cu privire la astfel de probleme, precum și de a le proteja în practică. Mai precis, poliția elenă:

- a) organizează [campanii de sensibilizare privind prevenirea fraudelor](#), cu scopul de a informa persoanele în vârstă despre escrocheriile obișnuite (frauda telefonică, phishing, documente falsificate etc.),
- b) colaborează cu municipalitățile, serviciile sociale și ONG-urile în cadrul [programelor educaționale și al distribuției de materiale informative](#), precum și în identificarea persoanelor vulnerabile și elaborarea de măsuri preventive,
- c) oferă orientări pentru gestionarea în condiții de siguranță a banilor și a datelor cu caracter personal și, în final
- d) încurajează victimele să raporteze fraudele, astfel încât să se poată păstra evidențe și să se compileze statistici pentru protecția persoanelor în vârstă.

[50plus Hellas](#) este o organizație non-profit fondată în 2005 care reprezintă drepturile persoanelor peste 50 de ani, cu scopul de a le împuternici, de a promova incluziunea lor și de a le îmbunătăți calitatea vieții. Activitățile sale includ o muncă importantă în domeniul educației digitale și al incluziunii: de exemplu, programul [FAITH \(„Mă simt în siguranță în tranzacțiile electronice”\)](#) are ca scop tocmai învățarea persoanelor în vârstă cum să utilizeze internetul și tranzacțiile bancare în siguranță. În plus, implementează programul [DigiCare](#) pentru alfabetizarea digitală în domeniul sănătății a persoanelor în vârstă, cu scopul de a reduce excluziunea lor digitală și de a le permite să dobândească competențe care să le protejeze de riscurile financiare. În același timp, organizația este activă din punct de vedere politic, exercitând presiuni asupra autorităților publice și organismelor politice pentru a proteja persoanele în vârstă, a combate discriminarea și a promova politici de justiție socială.

În acest fel, 50plus Greece contribuie direct la prevenirea fraudelor împotriva persoanelor în vârstă, consolidându-le conștientizarea și competențele, astfel încât acestea să poată recunoaște și evita tranzacțiile periculoase sau frauduloase, promovând în același timp îmbunătățiri instituționale pentru o mai bună protecție a acestora.

ITALIA

În Italia, protecția persoanelor vulnerabile — inclusiv a persoanelor în vârstă — împotriva diverselor forme de fraudă este prevăzută în Codul penal. [Articolul 640 din Codul penal](#) definește infracțiunea de fraudă („truffa”) și pedepsește orice persoană care, prin înșelăciune sau viclenie, cauzează prejudicii economice victimei în scopul obținerii unui profit nejustificat. Atunci când fraudă este comisă prin exploatarea unei situații de „minorata difesa” (capacitate redusă de a se apăra), o situație pe care legea o ia în considerare în mod expres și în ceea ce privește vârsta, se aplică o circumstanță agravantă în temeiul [articolului 61 nr. 5 din Codul penal](#). În plus, există o infracțiune specifică în temeiul [articolului 643 din Codul penal](#) („circonvenzione di persone incapaci”), care pedepsește orice persoană care, pentru a obține un profit nejustificat, profită de infirmitatea mentală sau deficiența psihologică a unei persoane și o induce să comită acte care îi pot cauza prejudicii, în special prejudicii economice. Această dispoziție este adesea aplicată în situații în care victima este o persoană în vârstă cu declin cognitiv sau capacitate redusă de luare a deciziilor.

Italia nu dispune de o eventuală „strategie națională privind fraudă împotriva persoanelor în vârstă”, dar Ministerul de Interne a elaborat recent o strategie națională mai amplă împotriva înșelătoriilor care vizează persoanele în vârstă. În mai 2025, acesta a semnat [două protocoale naționale](#) cu Asociația Bancară Italiană (ABI) și Poste Italiane, care vizează în mod explicit consolidarea protecției persoanelor în vârstă și vulnerabile. Aceste protocoale creează tabele de coordonare la nivel teritorial (în prefecturi) și un comitet național de implementare; ele se concentrează pe monitorizarea fenomenelor de fraudă, cooperarea operațională între forțele de ordine, bănci și Poșta, proceduri bancare și de plată mai sigure pentru clienții în vârstă și raportarea/escaladarea rapidă a cazurilor suspecte, nu doar pe campanii de sensibilizare. În plus, pentru 2024, ministerul a alocat 4 milioane de euro din „Fondo unico Giustizia” pentru finanțarea proiectelor locale în 106 provincii pentru prevenirea și combaterea fraudei împotriva persoanelor în vârstă. Aceste fonduri sprijină măsuri precum puncte de contact fixe și coordonarea locală între municipalități, poliție și servicii sociale, alături de activități de educare. În sens mai larg, Legea 33/2023 și [Decretul legislativ 29/2024](#) („Patto per la terza età”) instituie un cadru național de politici pentru persoanele în vârstă, consolidând serviciile comunitare și de proximitate pentru persoanele în vârstă fragile, ceea ce reduce indirect expunerea acestora la abuzuri și fraude.

Comitetul pentru planificarea și coordonarea activităților de educație financiară, înființat în cadrul Ministerului Economiei și Finanțelor, a publicat în ianuarie 2025 „Cadrul competențelor pentru adulți”, care indică faptul că abilitatea de a identifica principalele mecanisme de fraudă, în special pentru persoanele în vârstă, este o competență fundamentală în domeniul educației financiare. Acest comitet organizează diverse

activități de diseminare a informațiilor privind diferite aspecte ale educației financiare, inclusiv inițiative care vizează identificarea și apărarea împotriva tentativelor de fraudă adresate în mod specific persoanelor în vârstă.

LITUANIA

Legislația lituaniană nu prevede măsuri de protecție speciale împotriva fraudei pentru anumite grupuri de populație, inclusiv prin distingerea persoanelor în vârstă în vreun fel. În conformitate cu [Codul penal](#), vârsta victimei constituie o circumstanță agravantă numai în cazul în care fapta este comisă împotriva unui minor, precum și în cazul în care fapta este comisă împotriva unei persoane care, din cauza vârstei înaintate, se afla într-o stare de neajutorare, iar fapta a fost săvârșită fără solicitarea persoanei respective (articolul 60).

[Programul național de dezvoltare digitală pentru perioada 2021-2030](#) stabilește obiectivul de a îmbunătăți competențele digitale ale grupurilor vulnerabile din punct de vedere social.

La sfârșitul anului 2024, a fost lansat un nou proiect de formare a cetățenilor: [„Lituania conectată: îmbunătățirea competențelor digitale”](#). Scopul său este de a familiariza locuitorii țării cu cele mai importante servicii de e-guvernare online și de a-i ajuta să dobândească noi competențe necesare în lumea digitală de astăzi. Activitățile proiectului au început cu evenimentele [„Zilele seniorilor online 2024”](#), în cadrul cărora au fost explicate avantajele serviciilor electronice și au fost prezentate demonstrații ale serviciilor electronice care pot facilita viața de zi cu zi. În 2025, se organizează sesiuni de formare gratuite în toată țara, cu accent pe zonele rurale, persoanele în vârstă, șomerii, persoanele cu dizabilități și alte grupuri țintă care încă nu utilizează tehnologiile digitale sau ale căror competențe de utilizare eficientă a acestora sunt insuficiente. Proiectul este implementat până în primăvara anului 2026 de către Agenția Națională pentru Soluții Digitale, împreună cu asociația „Window to the Future” și Biblioteca Națională Martynas Mažvydas din Lituania. Inițiativa contribuie la Planul de redresare și reziliență *„Lituania generației următoare”* și urmărește, de asemenea, să răspundă provocărilor transformării digitale în curs, sprijinind obiectivul programului „Deceniul digital al UE” de a asigura că 80 % (sau 1,6 milioane) dintre locuitorii țării cu vârste cuprinse între 16 și 74 de ani au cel puțin competențe digitale de bază.

Asociația Națională a Universităților de Vârstă Matură, în cadrul programului 2024-2025 de sprijinire a activităților organizațiilor neguvernamentale care reprezintă persoanele în vârstă și finanțat de Ministerul Securității Sociale și Muncii, va continua în 2025 implementarea proiectului „Universitatea vârstei a treia – Academia îmbătrânirii active”. Proiectul „Universitatea vârstei a treia – Academia îmbătrânirii active” este implementat la nivel național, toți membrii Asociației Naționale a Universităților Vârstei a Treia participând la evenimentele sale. Obiectivul proiectului este de a promova o imagine

pozitivă a persoanelor în vârstă și a îmbătrânirii, de a spori incluziunea socială a persoanelor în vârstă, de a consolida activitățile civice, educaționale, culturale, sociale și de voluntariat ale Asociației Naționale a Universităților de a Treia Vârstă, de a încuraja ideea de îmbătrânire activă și de a spori și mai mult incluziunea socială a persoanelor în vârstă.

Pentru a proteja persoanele în vârstă împotriva fraudelor, sunt organizate campanii de informare specifice, în principal de către poliție, uneori în cooperare cu, de exemplu, centrele municipale de îngrijire, centrele de servicii sociale și Poșta Lituaniei. Anul acesta, compania de telecomunicații „Telia” s-a alăturat inițiativei naționale de incluziune digitală „[Nimeni nu este uitat](#)”, organizată de Autoritatea de Reglementare în Comunicații. În cadrul acestei inițiative, specialiști au vizitat biblioteci, municipalități și centre comunitare din 16 orașe lituaniene, unde s-au întâlnit cu persoane în vârstă și au discutat despre amenințările online, principiile navigării sigure și modalitățile de recunoaștere a cazurilor de fraudă.

În Lituania, există un Consiliu pentru problemele persoanelor în vârstă în cadrul Ministerului Securității Sociale și Muncii. Consiliul este un organism consultativ public înființat pentru a promova incluziunea socială a persoanelor în vârstă și pentru a menține și consolida coeziunea socială. Consiliul nu este o persoană juridică. Membrii Consiliului nu primesc remunerație pentru participarea la activitățile sale. Sarcinile Consiliului sunt de a examina aspecte legate de calitatea vieții persoanelor în vârstă și de a prezenta propuneri guvernului, ministerelor, instituțiilor și agențiilor cu privire la elaborarea unei politici sociale care să răspundă nevoilor persoanelor în vârstă și să pună în aplicare justiția socială. Regulamentul Consiliului prevede că acesta „ia în considerare și alte aspecte relevante pentru persoanele în vârstă” și, prin urmare, poate discuta și posibile soluții pentru protecția împotriva fraudei.

În Lituania, există linii telefonice de asistență pentru persoanele în vârstă, precum „[Silver Line](#)” și „[Caritas Listens](#)”, dar acestea nu sunt legate de protecția împotriva fraudei; în schimb, ele se concentrează pe ameliorarea problemelor emoționale și a singurătății. Atât poliția, cât și băncile subliniază în publicațiile lor educaționale importanța conștientizării și vigilenței prealabile și, prin urmare, sfaturile preventive sunt diseminate în întreaga societate.

POLONIA

Conform legislației poloneze, în temeiul [Legii din 11 septembrie 2015 privind persoanele în vârstă](#), o persoană în vârstă este definită ca fiind o persoană care a împlinit vârsta de 60 de ani . Dreptul penal polonez nu conține o definiție separată a termenului

„persoană în vârstă” și nici nu prevede un tip calificat de infracțiune de „fraudă împotriva unei persoane în vârstă”. Există însă dispoziții legale care, în practică, consolidează protecția persoanelor în vârstă. În conformitate cu articolul 53 alineatul (2) din Legea din 6 iunie 1997 – [Codul penal](#), la aplicarea unei pedepse, instanța „este obligată să țină seama în special de motivația și modul de comportament al autorului, mai ales atunci când infracțiunea a fost comisă în detrimentul unei persoane care este neajutorată din cauza vârstei sau a stării de sănătate” – pe care legiuitorul o indică în mod explicit ca o circumstanță care sporește nocivitatea socială a faptei și poate duce la o pedeapsă mai severă. În conformitate cu art. 2a, circumstanțele agravante includ în special „exploatarea neajutorării, handicapului, bolii sau vârstei înaintate a victimei”. Statutul de „persoană neajutorată din cauza vârstei” apare, de asemenea, în anumite tipuri de infracțiuni împotriva libertății și inviolabilității, cum ar fi articolul 189 din Codul penal (privarea de libertate) și articolul 207 din [Codul penal](#) (abuz), care consolidează protecția persoanelor în vârstă în situații de violență sau abuz, adesea asociate cu infracțiuni legate de proprietate.

Polonia dispune de o serie de strategii care abordează, deși indirect, protecția persoanelor în vârstă împotriva fraudei. Trebuie menționat faptul că, în iunie 2025, guvernul a inițiat consultările la pachetul „[Senior Shield](#)”, destinat să consolideze protecția persoanelor în vârstă (inclusiv împotriva abuzului financiar). Pachetul, elaborat cu participarea reprezentanților Ministerului Familiei, Muncii și Politicii Sociale, Ministerului Afacerilor Digitale, Ministerului Justiției și Ministerului Finanțelor, va acoperi trei domenii tematice, și anume: combaterea criminalității împotriva persoanelor în vârstă (inclusiv scheme de fraudă precum „escrocheria cu nepoții”, „escrocheria cu polițistii” sau extorcarea de date); contractele „individuale – seniori” (inclusiv normele privind încheierea și executarea contractelor de rentă viageră); și contractele „instituții financiare – seniori” (inclusiv normele privind ipotecile inversate și fondurile ipotecare).

În plus, în 2025, Ministerul Justiției, în cooperare cu ministrul pentru politici privind persoanele în vârstă (Cancelaria Primului Ministru), voievodul Świętokrzyskie, sediul central al poliției, Ministerul Afacerilor Digitale și NASK – Institutul Național de Cercetare, a derulat un program educațional pilot intitulat „[Persoane în vârstă în siguranță – Persoane în vârstă conștiente](#)”. Scopul acestui program a fost de a spori gradul de conștientizare juridică a persoanelor peste 60 de ani și de a le oferi instrumente care să le permită să recunoască și să evite amenințările. Proiectul a fost implementat în voievodatul Świętokrzyskie. Aproape 1 000 de seniori au participat la întâlniri organizate în 13 orașe din regiune. Conținutul programului s-a bazat pe date statistice privind tipurile de infracțiuni comise împotriva seniorilor, furnizate de Prefectura Poliției. Pe această bază, a fost elaborat planul tematic al întâlnirilor, care a acoperit următoarele domenii:

1. „Escrocheria cu nepoții” și alte riscuri – cele mai frecvente infracțiuni legate de proprietate, cum ar fi spargerile, fraudă și însușirea de bunuri;

2. „Sunt online. Sunt în siguranță?” – probleme legate de creșterea criminalității informatice (de exemplu: phishing, vishing, riscuri rezultate din construirea de relații interpersonale online);

3. Asigurarea viitorului – probleme legate de proprietatea asupra bunurilor mobile și imobile, moștenire și chestiuni legate de consum (inclusiv moștenirea legală, cota rezervată, dobândirea și reglementarea proprietății, servituți);

4. Să cumpăr sau să nu cumpăr? Drepturile consumatorilor – persoanele în vârstă au fost familiarizate cu aspecte legate de consumatori, inclusiv abuzuri în materie de consum;

5. Secretele celor patru pereți – probleme familiale și infracțiuni comise împotriva obligațiilor familiale și de îngrijire (violență domestică, disfuncționalități familiale, îngrijirea unui membru dependent al familiei, obligații de întreținere).

Cursurile au fost susținute de practicieni, inclusiv judecători, polițiști, notari, mediatori pentru consumatori și reprezentanți ai instituțiilor care sprijină persoanele în vârstă.

Proiectul a demonstrat o nevoie semnificativă de educație juridică în rândul persoanelor în vârstă – atât în domeniul protecției bunurilor, cât și al securității digitale sau familiale. Interesul, implicarea și feedback-ul participanților au confirmat necesitatea de a continua dezvoltarea acestei direcții. Experiența și datele colectate în timpul proiectului pilot sunt destinate să servească drept bază pentru crearea unei viitoare strategii naționale de educație juridică pentru persoanele în vârstă.

Pe lângă strategiile și programele menționate mai sus, instituțiile statului inițiază, susțin și implementează o serie de măsuri preventive în domeniul protecției persoanelor în vârstă împotriva fraudei financiare, care implică în principal componente educaționale și informative. Un exemplu în acest sens este campania educațională și informativă „[#Hello! This is a Cyber-Safe Senior](#)” (Bună ziua! Acesta este un senior care se protejează în mediul cibernetic), pregătită în comun de NASK – Institutul Național de Cercetare, Biroul Central pentru Combaterea Criminalității Cibernetică și Institutul Bancar din Varșovia. Campania se desfășoară prin seminarii web, ateliere și întâlniri dedicate utilizării în siguranță a internetului și a telefoanelor. În cadrul campaniei, este publicată o serie de articole și infografice care explică cele mai frecvente tipuri de criminalitate cibernetică și modalități eficiente de prevenire a amenințărilor digitale, în special extorcarea de date (inclusiv phishing) și uzurparea identității (spoofing). De asemenea, a fost pregătită o [broșură specială care conține cele mai importante informații despre fraudă telefonică](#).

Printre alte inițiative în acest domeniu, se poate menționa seria de seminarii web „[Seniori în siguranță – Cum să nu fiți înșelați online](#)”, organizată de Autoritatea poloneză

de supraveghere financiară în cooperare cu ministrul pentru politici privind persoanele în vârstă și sediul central al poliției, în cadrul Centrului de educație pentru participanții la piață – CEDUR. Scopul seminarului web a fost de a crește nivelul de conștientizare în rândul persoanelor în vârstă și al îngrijitorilor acestora cu privire la amenințările care apar în spațiul cibernetic.

PORTUGALIA

În legislația națională există un număr mare de măsuri legale menite să protejeze cetățenii în vârstă, care au fost compilate într-o publicație online din 2022 intitulată [„Drepturile persoanelor în vârstă”](#).

În ceea ce privește fraudă, [Codul penal portughez](#) prevede faptul că, la articolul 218, alineatul (2), litera (c), se consideră fraudă agravată dacă infractorul profită de o vulnerabilitate specială a victimei, și anume vârsta acesteia (tânără sau înaintată). Litera (a) a [articolului 6](#) din [Legea executivă nr. 57/2008](#) din 26 martie definește ca practici comerciale neloiale, în special, practicile comerciale care pot denatura în mod substanțial comportamentul economic al unui grup unic, clar identificabil, de consumatori care sunt deosebit de vulnerabili din cauza bolii lor mentale sau fizice, a vârstei sau a credulității, în raport cu practica comercială sau cu bunul sau serviciul subiacent, dacă profesionistul ar fi putut prevedea în mod rezonabil că comportamentul său ar putea provoca o astfel de denaturare.

În schimb, vârsta victimei agravează și alte infracțiuni prevăzute în Codul penal, și anume omorul (articolul 132), violența domestică (articolul 152), maltratarea (articolul 152-A), amenințarea și constrângerea (articolele 153, 154 și 155) și răpirea (articolul 158).

Poliția portugheză (PSP) are un program numit [„support 65”](#), conceput pentru a sprijini persoanele în vârstă și a le asigura securitatea, în special prin mecanisme de prevenire.

Mai multe autorități financiare portugheze au creat un proiect pentru prevenirea fraudei numit [„All count”](#), deși acesta nu este destinat în mod specific cetățenilor în vârstă.

ȚĂRILE DE JOS

În Țările de Jos, protecția persoanelor vârstnice împotriva [fraudei financiare](#) și a fraudei privind bunurile se caracterizează printr-un accent puternic pe măsuri civile preventive, vigilență bancară și o rețea de siguranță socială dedicată, cunoscută sub numele de [Veilig Thuis](#) (un sistem centralizat de raportare numit Veilig Thuis (0800-2000)). Acesta servește drept punct de contact național pentru toate formele de abuz domestic, inclusiv abuzul financiar asupra persoanelor vârstnice. Oricine (vecini, medici sau angajați ai băncilor) poate raporta comportamente suspecte în mod anonim.

Din 2019, profesioniștii (asistenți medicali, asistenți sociali) sunt obligați prin lege să respecte un „Cod de raportare” specific (Meldcode) dacă suspectează că o persoană vârstnică este exploatată financiar de un membru al familiei sau de un îngrijitor.

La 4 iulie 2025, ministrul justiției și securității, ministrul finanțelor și ministrul afacerilor economice au informat Camera Reprezentanților în cel de-[al doilea raport de progres privind abordarea integrată a fraudei online](#). În această scrisoare, ei analizează împreună [abordarea integrată a fraudei online](#) în 2024 cu raportul anual pentru 2024 și privesc spre 2025 cu [planul de acțiune pentru 2025](#).

[Fraud Helpdesk](#) - [Linia telefonică națională olandeză împotriva fraudei](#) - are ca scop protejarea persoanelor împotriva fraudei. Și împotriva altor infracțiuni cu motivație financiară comise în sau din Olanda. Obiectivul lor este de a face cetățenii și întreprinderile mai precauți și mai rezistenți la fraudă. Ei publică informații actualizate și alerte. Fac acest lucru pentru a sensibiliza publicul cu privire la pericolele escrocheriilor și fraudei.

Acordă ajutor victimelor fraudei, îndrumându-le către autoritățile competente. Astfel, acestea nu mai trebuie să caute singure cui să se adreseze pentru a obține ajutor.

Victimele fraudei pot apela la serviciul de asistență și pentru a solicita sfaturi. Uneori, acestea sunt îndrumate către departamente guvernamentale sau alte organizații pentru a obține asistență suplimentară. Serviciul de asistență pentru fraude nu are dreptul legal de a efectua anchete pentru a stabili faptele.

Ministerul Justiției și Securității, în colaborare cu multe alte părți, a dezvoltat campania „[Seniorii și siguranța](#)”. În 2022, sub sloganul „Nu le faceți viața prea ușoară fraudatorilor”, s-a atras atenția asupra diverselor forme de criminalitate de care seniorii sunt victime în mod regulat. Scopul a fost de a sensibiliza seniorii și de a le spune ce pot face pentru a preveni să devină victime. Asociațiile de seniori, poliția, Parchetul, Centrul pentru Prevenirea Criminalității și Siguranță (CCV), Serviciul de asistență pentru fraude, Victim Support Netherlands, Safe Internet, băncile, supermarketurile și sectorul telecomunicațiilor au participat la campanie, la fel ca peste 100 de municipalități. Au fost

abordate patru tipuri diferite de infracțiuni cu ajutorul unor videoclipuri informative speciale.

[Broșura „Nu le faceți viața prea ușoară fraudatorilor”](#)

Această broșură oferă informații despre diversele metode utilizate de fraudatori și sfaturi despre cum să preveniți astfel de fraude. Broșura a fost realizată de Ministerul Justiției și Securității, poliție, Centrul pentru Prevenirea Criminalității și Siguranță și șase organizații pentru persoanele în vârstă.

[Persoanele în vârstă și siguranța online](#)

Veiliginternetten.nl este o inițiativă comună a Ministerului Afacerilor Economice, Ministerului Justiției și Securității/Centrului Național de Securitate Cibernetică, ECP | Platforma pentru Societatea Informațională și comunității de afaceri.

[Recunoașterea și prevenirea fraudelor](#)

Seniorenweb în colaborare cu Poliția Națională și Industria Bancară.

Alte organizații care pot ajuta victimele:

- [Slachtofferhulp Nederland](#) (Asistență pentru victime Olanda)
- [Centraal Meldpunt Identiteitsfraude](#) (Centrul central de raportare a furturilor de identitate) CMI asistă victime (potențiale) ale fraudei de identitate. CMI oferă ajutor și consiliere pentru a opri utilizarea abuzivă a datelor și pentru a remedia eventualele consecințe. În plus, CMI oferă consiliere și informații preventive.

UNGARIA

În Ungaria, [Actul C](#) din 2012 privind Codul penal nu definește „persoanele în vârstă” ca o categorie protejată (separată); cu toate acestea, protecția persoanelor în vârstă și a altor grupuri vulnerabile este abordată prin mai multe dispoziții ale legii.

Se pot aplica pedepse mai severe atunci când infracțiunile, inclusiv omuciderea, vătămarea corporală, neîndeplinirea obligației de îngrijire, jaful unei persoane vulnerabile, delapidarea sau fraudă, sunt comise împotriva persoanelor aflate într-o situație vulnerabilă sau din cauza vârstei (secțiunea 160 k), secțiunea 366, secțiunea 372, secțiunea 373 din Codul penal). Instanța consideră vulnerabilitatea victimei ca o circumstanță agravantă, care poate duce la pedepse mai severe la sfârșitul procedurii.

Ungaria are o strategie națională axată în mod specific pe persoanele în vârstă, intitulată „Strategia națională pentru persoanele în vârstă (2009-2034)”, adoptată prin

[rezoluția parlamentară nr. 81/2009. \(X.2.\).](#) Există, de asemenea, o decizie a guvernului, [1761/2017. \(XI.7.\)](#) privind un program pentru „Digitalizarea pentru îmbătrânirea activă”.

Pe baza strategiei naționale pentru persoanele în vârstă, există strategii specifice sectoriale, cum ar fi [strategia Forțelor Armate Maghiare pentru persoanele în vârstă \(2018-2027\)](#), care se concentrează pe aspecte precum sănătatea, activitatea și incluziunea digitală a personalului militar pensionat.

Există un [program pentru seniorii activi](#), o inițiativă cuprinzătoare care vizează îmbunătățirea calității vieții persoanelor în vârstă prin promovarea activității fizice. Secretariatul de Stat pentru Ungaria Activă implementează diverse programe la nivel național, în colaborare cu organizații partenere.

WEBOGRAFIE

Fiche pratique : Les bons réflexes pour éviter les arnaques - <https://www.pour-les-personnes-agees.gouv.fr/annuaire-et-services/fiches-pratiques/fiche-pratique-les-bons-reflexes-pour-eviter-les-arnaqes>

Protection des Seniors contre les Arnaques - <https://www.mediwalk.fr/senior-prevention-arnaqes.html>

Protecting older adults from fraud and financial exploitation - <https://www.consumerfinance.gov/consumer-tools/educator-tools/resources-for-older-adults/protecting-against-fraud>

Financial Fraud and Deception in Aging - <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10662792/>

European Parliament - Protection of Vulnerable Adults
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/581388/EPRS_STU\(2016\)581388_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/581388/EPRS_STU(2016)581388_EN.pdf)

OECD Financial Consumer Protection and Ageing Populations - https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/07/financial-consumer-protection-and-ageing-populations_eb683a03/1de27f2a-en.pdf

Financial abuse of older people: A review - <https://safeguardingireland.org/wp-content/uploads/2018/10/Financial-Abuse-Older-People- -A-Review.pdf>